

ROZHĽADY

ТАТЯНА ИЛИЕВА*

Курсът „Кирилометодиевистика за малки и големи“ на Е-платформата на Кирило-Методиевския научен център към Българската академия на науките

ILIEVA, T.: “Cyrillic-Methodius studies for young and old” of the e-platform of the Cyrillo- Methodian research Centre at the Bulgarian Academy of Sciences. *Slavica Slovaca*, 59, 2024, No 1, pp. 125-137 (Bratislava).

The article presents the educational materials of the course “Cyril and Methodius Studies for Young and Old”, which is a part of the EU project-based “Heritage BG” E-learning platform of the Cyril and Methodius Research Institute at the Bulgarian Academy of Science. The societal need of such an initiative is backed with arguments. The aims and purposes of the course as well as the means of achieving them are clearly defined. The principles underlying the system of amusement games and exercises offered are laid down. The article highlights the expected benefits of the new educational resource “Cyril and Methodius Studies for Young and Old” of the E-platform of the Cyril and Methodius Research Institute at the Bulgarian Academy of Science as a whole. Finally specific elaborations and suggestions on various topics uploaded on the website are shown.

Cyril and Methodius studies, immaterial cultural heritage, educational resources

Въведение

Несъмнено сред най-висшите ценности на всеки социум е съхраняването и усвояването на неговото културно наследство. В условията на днешната агресивна глобализация това се превръща в насъщна необходимост за оцеляването на нациите като уникален цивилизационен феномен. В този исторически контекст изграждането у отделния индивид на съзнание за народностна идентичност и приобщеност към собствената история и цивилизация трябва да се издигне повече от всякога в кауза на съвременните общества срещу все по-унифициращия се свят, за да продължат да съществуват и занапред като неповторими исторически субекти.

Безспорно, значим дял от българската дан в европейското нематериално културно наследство се пада на заслугата на Средновековна България за опазване на Кирило-Методиевото дело, от една страна, чрез съхраняване на славянската писменост и предаването ѝ на бъдещите поколения, а от друга, чрез изграждането и развитието на първия литературен език на славяните в създадените от Кирил и Методий и техните ученици художествени образци на писменото слово, обслужващи векове наред книжовната традиция на *Slavia orthodoxa*.

*Assoc. Prof. Tatyana Ilieva, PhD, Cyrillo-Methodian research centre, Bulgarian Academy of Sciences, 13 “Moskovska” Str, 1000 Sofia, Bulgaria; ilieva_tatyana@abv.bg

Като отговор на неотложните потребности на обществото и като средство за осъществяване на националната кауза за съхраняване и поддържане на будно съзнание за културна идентичност и приобщеност към българската история и цивилизация у нас в България се инициира въвеждането на иновативна система за изучаване на Кирило-Методиевото наследство и традиции чрез използване на съвременни педагогически подходи и методи в обучението на деца и учаци от различни възрасти и образователни равнища.

В рамките на големия Европейски проект „Наследство bg” Кирило-Методиевският научен център¹ при Българската академия на науките, между чиито основни приоритети е популяризирането на Кирило-Методиевото дело и традиции сред широките маси, започна разработката на образователни игри и материали за различни целеви групи учаци се от СУ. На сайта на КМНЦ бе изградена онлайн платформа,² на която бяха качени различни курсове, съобразени с учебната програма в българските средни училища („Библията – европейски културен код“, автор Евгени Зашев; „Средновековна християнска цивилизация“, автор Б. Мирчева; „Идентичност и различия в обществото“, автор Десислава Найденова; „Писмени системи по българските земи“, автор Ива Трифонова).

На следващите страници ще бъдат представени образователните материали от Курса „Кирилометодиевистика в игри за малки и големи” с автор доц. д-р Татяна Илиева.

Цели и задачи на Курса

Целта на курса „Кирилометодиевистика за малки и големи” е да популяризира Кирило-Методиевото наследство и традиции в България от най-ранна възраст. Чрез създаването на система от интегрирани в учебната програма на различни учебни предмети игри и упражнения, свързани с Кирило-Методиевата тематика, се стремим:

- Да отговорим на необходимостта от съхраняване на българското нематериално културно наследство и, по-специално, на паметта за Кирило-Методиевото дело и традиции посредством специално съставени за целта образователни материали, съобразени с възрастовите и индивидуални особености и интереси на учениците;
- Да гарантираме безпроблемно и активно включване на всички деца и подрастващи в урочните единици по различните предмети в училище с отношение (пряко или косвено) към Кирило-Методиевата тематика (история, български език и литература, музика, изобразително изкуство и др.), като по този начин постигаме целите и на приобщаващото образование, обезпечавайки удовлетворяването на разнообразните потребности, а отгук и тяхното цялостно развитие;
- Да повишим компетенциите на педагогическите специалисти в областта на знанието за живота и делото на Кирил и Методий и техните ученици и последователи във всичките му аспекти чрез практическо подобряване на информираността, мотивацията

¹ Кирило-Методиевският научен център при Българската академия на науките (накратко КМНЦ – БАН), е мултидисциплинарен институт, който изследва Кирило-Методиевото наследство и традиции от гледната точка на различни научни дисциплини, занимава се с популяризирането му у нас и в чужбина. Разполага с интердисциплинарен екип от специалисти кирилометодиевисти – историци, изкуствоведи, филолози, богослови, методисти, които освен научната си имат и педагогическа практика в т. ч. и в средните училища (СУ) и в неформалното образование. Сред тях има автори на учебници за средните училища и методисти. Авторитетът на учените в Центъра ги превръща в търсени експерти, сътрудничащи си тясно с много български държавни институции и водещи научни организации по въпросите на хуманитарното образование в средните училища. Този ѝ капацитет естествено превърна Институцията в свързващо звено и координатор за изпълнение на проект с подобна насоченост на национално ниво.

² Адресът на Образователната платформа на КМНЦ: <https://lms.kmnc.bg/course/view.php?id=16>

и уменията им по отношение на пълноценното използване на учебните разработки от курса „Кирилометодиевистика за малки и големи“ в образователния процес.

С тези си конкретни цели Курсът се хармонизира с общата стратегическа цел на съвременното училище като цяло, а именно осигуряване на качествено образование и подкрепа за личностно развитие, чрез използване на игри и игрови упражнения в общообразователното и неформалното обучение на учащи се от различни възрасти.

Задачите, които авторката на курса си поставя за постигане на неговите цели, са:

- Създаване на иновативна система за преподаване на елементи от знанието за живота и делата на Кирил и Методий и техните ученици и последователи във всичките му аспекти чрез въвеждане в употреба на комплекс обучителни инструменти (различни пособия, помагала и материали) за активно овладяване на Кирило-Методиевото културно наследство. Това ще позволи:

- а) да се стимулира интересът към историческата ни памет посредством включването в образователната практика на дидактични материали по кирилометодиевистика;

- б) да се повиши качеството и ефективността на интердисциплинарното обучение;

- в) да се подкрепи разнообразието от нужди на всички учащи, както и тяхното безпроблемно и активно приобщаване към учебния процес.

- Изготвяне на прототипи на реални учебни пособия и на виртуални дидактически материали, тематично свързани с Кирил и Методий и тяхното духовно наследство. Разпространяването на ресурси в различни формати цели да отговори на нуждите и възможностите на училищата и читалищата в различните региони. Онлайн форматът е особено предпочитан, защото позволява регулярно качване на нови материали в образователната Е-платформа на сайта на КМНЦ, тяхното постоянно допълване, редактиране и обновяване. Използването на модерните технологии осигурява възможност за отворен достъп до ресурсите на широк кръг ползватели, което подпомага *трансфера и споделянето на информация и знания и е от изключително значение в съвременното обучение*, доколкото това е най-бързият и лесен начин за разпространение на един образователен продукт;

- Аprobация на материалите в реална учебна среда чрез изнасяне на открити уроци в различни училища;

- Популяризиране на образователните ресурси от Курса, способстващи за цялостно-интелектуално развитие на подрастващите чрез усвояване на Кирилометодиевото културно наследие. Като основни дейности тук влизат:

- а) осигуряване на свободен достъп до курса в Online-учебната платформа на КМНЦ – БАН, като за в бъдеще се предвижда образователните ресурси да бъдат публикувани освен на български език и на другите славянски езици, а също и на английски;

- б) разпространяване на рекламни материали сред образователните институции;

- в) организиране на детски скрипториуми и ателиета за Празника на буквите 24 май, за Деня на Отворените врати на БАН, за Нощта на учените и др.;

- г) работа с деца със специални образователни потребности и обезпечаване на техните нужди чрез прилагане на звукозаписи на най-важните произведения на старобългарската литература, подготовка на Брайлово издание на глаголическата азбука и на някои от упражненията в Курса, а също и на аудиOVERсия на Учебник по старобългарски (църковнославянски) език за хора, имащи проблеми да възприемат изображения.

- Разработка на модели за тематични сувенири за наградния фонд на ученически конкурси и викторини.

Амбициозните цели и задачи на предлагания интердисциплинарен курс наложиха комуникация с различни специалисти и работа в екип. Ресурсите бяха предварително обсъдени с педагози и методисти от основните учебни области, които имат отношение към изучаване на нематериалното културно наследство, касаещо Кирило-Методиевото дело и традиции. Привлечени бяха като сътрудници и консултанти специалисти по музика и изобразително изкуство, експерти по неформално и специално образование, учители от предучилищна, начална, прогимназиална и гимназиална степен, преподаватели по вероучение в неделните училища и такива от средните и висшите духовни православни образователни институции. На всички тях изказвам най-искрена благодарност.

Системата от занимателни игри и упражнения „Кирилометодиевистика за малки и големи“ е подчинена на следните принципи:

- Общодостъпност в подхода – постижими са за всички в дадената целева група, за която са предназначени. Лесно са приспособими към различни нужди;
- Прибавена стойност – внасят видима оптимизация в приобщаващото образование, въвеждайки усъвършенствана методика и иновативни средства;
- Мотивация – стимулират учителите и техните ученици да разширяват и задълбочават своите знания и умения.
- Оригиналност и креативност. Игрите и упражненията са нестандартни, творчески иновативни, като същевременно надграждат и доусъвършенстват старите методи на обучение.
- Глобалност – повишават нивото на квалификация на педагогическите специалисти и развиват потенциала на децата като цяло.
- Транзактивност – реализуем са в разнообразни условия според моментните обстоятелства.
- Приобщаваща способност – генерират образователна среда, в която се създават предпоставки за развитие на положителни емоции и позитивни социални преживявания.
- Подкрепяща атмосфера – приучават на взаимопомощ и работа в екип.

Предлаганите в курса „Кирилометодиевистика за малки и големи“ образователни материали са подходящи както за българската образователна система у нас и зад граница, така и за образователните системи на другите общества, съпричастни към Кирило-Методиевото наследство и традиции. Те са предназначени, от една страна, за овладяване на Кирило-Методиевото културно наследство, а от друга, за формиране, тренинг и диагностика на гностичните умения у учениците. Съотносим със системата за изпреварващо развитие на познавателните способности на учащите, и базиран върху опита на най-добрите педагогически методики, презентираният набор от занимателни задачи и игри предоставя големи възможности за творческа изява и интелектуално развитие на детската личност, и е полезен за обучението по различни предмети. По своя интердисциплинарен характер той се съгласува с приоритизираното в съвременното училищно образование мултидисциплинарно проектобазирано обучение.

Очаквани ползи от новия образователен ресурс „Кирилометодиевистика за малки и големи“ и от Е-платформата на КМНЦ-БАН като цяло

Надяваме се разработеният от нас Курс да допринесе за развиване методиката на преподаване по различни предмети, а като цяло образователната онлайн-платформа на КМНЦ – БАН очакваме да даде следните резултати:

- Да подпомогне значителното повишаване качеството на образованието в съответната сфера на познание чрез прилагането на интерактивни методи.
- Да стимулира диалога и взаимодействието между чистата наука и училището.
- Да даде възможност да се правят наблюдения върху интереса към това знание.
- Да улесни достъпа на българските учители до специализирана информация и образователни ресурси чрез създаването на онлайн мрежа, поставяйки КМНЦ в центъра на популяризирането на знанието за Кирило-Методиевото културно наследство.

По отношение на обществото прогнозируемите ефекти от функционирането на образователната онлайн-платформа на КМНЦ – БАН са следните:

- Да служи като инструмент за осъществяване националната кауза на обществото за съхраняване и поддържане на будно съзнание за културна принадлежност и приобщеност към българската история и цивилизация, а с оглед на българите зад граница да способства за опазване на тяхната национална идентичност при условията на интеграцията им в нов културен контекст.
- Да спомага за популяризиране на Кирило-Методиевото дело и традиции сред широките маси и в различни възрасти, осигурявайки им свободен достъп до образователните ресурси.
- Да съдейства за изграждане на междуинституционална мрежа от представители на основните учебни области, които имат отношение към изучаване на нематериалното културно наследство с дългогодишен опит в педагогическата практика, координирани от КМНЦ. Това ще увеличи обществената видимост на Институцията, както и обратната връзка на академичния ѝ състав с широката българска общественост;
- Да предостави терен за споделяне на резултатите от обучението и за даване на пример как да се отстранят проблемите в системата.

За нас е важно познанието за Кирило-Методиевото наследство и традиции да не бъде достояние само на тесните специалисти, но да достигне и до всички – малки и големи, да провокираме интереса на подрастващите. Надяваме се, че системата ще намери добър прием сред всички, за които съхраняването и овладяването на историческото културно наследство е сред най-висшите ценности.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Подбрани образователни ресурси от Курса „Кирило-методиевистика за малки и големи“ на Е-платформата на КМНЦ -БАН

УЧЕБНИ ТАБЛА

Широко застъпени като формат в представяния курс са учебните табла. Те са предназначени за ползване както през интерактивна учебна дъска при груповите занимания в клас, която предоставя отлична видимост,

без светлоотражения, така и на работното място на всеки ученик през персоналния му компютър или таблет.

Този постер е един пъстър колаж, в който старобългарските писмена две по две глаголически и кирилски с техните имена са вплетени сред страниците на стари ръкописи и паметните образи на Просветителите и техните ученици, издигнати от български народ.

✂ МАТЕРИАЛИ ЗА РАЗПЕЧАТВАНЕ И ОЦВЕТАВАНЕ

Папката съдържа няколко цикъла от картинки за оцветяване, в т.ч. реплики на миниатюри, инициали и други елементи от украсата на средновековната ръкописна книга; известни изображения (икони и фрески) на св. Седмочисленици; илюстрации към Житието на св. Константин-Кирил.

Из галерия „Инициали“:

Из галерия „Житие на Константин-Кирил Славянобългарски в картинки“

Из галерия „Детско скрипторичум“ - букви, оцветени по шаблон

✂ Майстор Сръчко

Папката съдържа задания за часовете по Технологии и предприемачество, тематично ориентирани към изучаване на старобългарските азбуки. В серия от снимки или под формата на клип са показани стъпките на изработката на различни артикули.

- Как да направим саморъчно оригинална поздравителна картичка с инициал кирилска или глаголическа буква?
- Я виж, и книгоразделителят, нашенарен с тези чудни букви, колко стана
- Букви за закуска, букви за обяд: сандвичи, украсени с глаголически букви

✂ ЗАБАВНИ ЗАДАЧИ

Папката съдържа развиващи игри и задачи, подходящи за съответната училищна възраст, насочени освен към тренинг на различни способности и умения като памет, внимание, логическо мислене, също и тематично към усвояване на старобългарските азбуки:

Мислене по аналогии - Аналогични задачи

На прикрито място в табелата съществат две отчуждени фигури еднакви. Открийте коя е тя. Екстаглаголическа буква е изписана. Погледнете правилно разположените в пространството букви.

- за началното училище
- за прогимназията: Глаголицата – очарованието на тайнописа. Упражнения за:
 - прекодиране и дешифриране
 - идентификация на знаци
 - концентрация на вниманието: коректурна проба на глаголическо писмо.

- паметта: глаголически пиктограми.
- превключване на вниманието: различаване на глаголически парографи.

Довършете огледално (по вертикалната ос на симетрия) глаголическата и кирилската буква (по хоризонталната ос на симетрия). Как е името ѝ?

ТЕМАТА ЗА Св.Св. КИРИЛ И МЕТОДИЙ И СЛАВЯНСКИТЕ БУКВИ В ЛИТЕРАТУРАТА

- Темата за просветителите в средновековната литература
 - Пространно житие на св. Кирил
 - Пространно житие на св. Кирил, аудиозапис. Изпълнява Богдан Дуков.
 - Пространно житие на св. Кирил от св. Климент Охридски. Видеоурок.

- Пространно житие на св. Кирил - тест.
 - Черноризец Храбър „За буквите“
 - Черноризец Храбър „За буквите“, аудиозапис. Изпълнява Богдан Дуков
 - Черноризец Храбър „За буквите“. Видеоурок
 - Играта „Съдебен спор“ – един атрактивен начин за преподаване и изучаване на „За буквите“ от Черноризец Храбър (Из педагогическата практика на Кр. Вълчева)
 - Азбучна молитва
 - Азбучна молитва от Константин Преславски на старобългарски език.
 - Азбучна молитва от Константин Преславски. Изпълнява в превод на съвременен български език Богдан Дуков.
 - Азбучна молитва – тест
 - Св.св. Кирил и Методий в българската възрожденска литература
 - Предговор: Донка Петканова. Кирил и Методий и българското Възраждане
 - Паисий Хилендарски. За славянските учители
 - Любен Каравелов. Кирилу и Методию
 - Христо Ботев. Празнуването на Кирил и Методий
 - Иван Вазов. Спомени. Големият ден. Ода на 11-и май. Родната реч. Българският език
 - Тодор Г. Влайков. Из "Преживяното". XXX. Свети Кирил и Методия
 - Константин Н. Петканов. Слово за светите братя Кирил и Методий
 - Художествени произведения за деца, посветени на св.св. Кирил и Методий и славянската азбука
- Папката включва творби от съкровищницата на класическата българска детска литература . Антологията се комбинира със задачи, свързани с изучаване на глаголическите букви (обикновено представени под формата на повтарящ се рамков мотив, който децата трябва да повторят и оцветят).

Музикални произведения за св. св. Кирил и Методий и славянската азбука

Папката съдържа записи на училищни химни в прослава на славянските просветители –

с текст и инструментал, както и нотирани:

- Църковни песнопения
 - Тропар на св. св. Кирил и Методий, български напев
 - Тропар на св. св. Кирил и Методий, музика Петър Динев
 - Тропар на св. св. Кирил и Методий, атонски напев
 - Тропар на св. св. Кирил и Методий, музика Добри Христов

• Училищни и хорови песни

- Химн на св. св. Кирил и Методий, музика Панайот Пипков, текст Стоян Михайловски
- Днес ден славен, музика Димитър Бойчев, текст неизвестен
- Тоя празник нам дарява, популярна песен
 - Да прославим паметта, музика и текст Добри Войников
 - Да прославим паметта (двугласна), музика и текст Добри Войников
 - Кирилу и Методию, мелодия народна, текст Любен Каравелов
 - Химн на Кирил и Методий, музика Добри Христов, текст Йоаким Груев
 - И след хиляда години, музика неизвестна, текст Йоаким Груев
 - Слава вам, творци велики, музика Щурец-свирец, текст Надя Трендафилова
 - Нашата азбука, музика Парашкев Хаджиев, текст Калина Малина
 - Златни семена, музика Веса Берова, текст Надя Трендафилова и др.

• Класически произведения

- Химн в чест на Кирил и Методий / Пьотър Чайковски
- Славимо, славно Словени / Ференц Лист
- Химн на славянските просветители Кирил и Методий / Войтех Главач

МАТЕРИАЛИ ЗА ЗАНИМАНИЯ ПО ИЗОБРАЗИТЕЛНО И ПРИЛОЖНО ИЗКУСТВО

Папката съдържа богати галерии с изображения, обединени от следните теми:

- Българските азбуки в творчеството на съвременните художници
- Българските азбуки – вдъхновение за приложници и дизайнери
 - Българските букви и кирило-методиевската идея в съвременната градска култура
 - Да направим свое авторско училищно лого

Разгледайте в галерията на платформата приложените видеозаписи и снимковия материал от различни изложби, посветени на българските азбуки. Обсъдете художествените решения на авторите и изразните средства, с които са си служили.

Върху лист 70x100 см визуализирайте своята идея и предложете вашата интерпретация на стара кирилска и/ или глаголическа буква. Съберете най-сполучливите материали в изложба за 14 февруари (Успение на св. Кирил) или 24 май.

Разгледайте в галерията на платформата снимковия материал от градския пейзаж на

Българските букви и Кирилометодиевската идея в съвременната градска култура

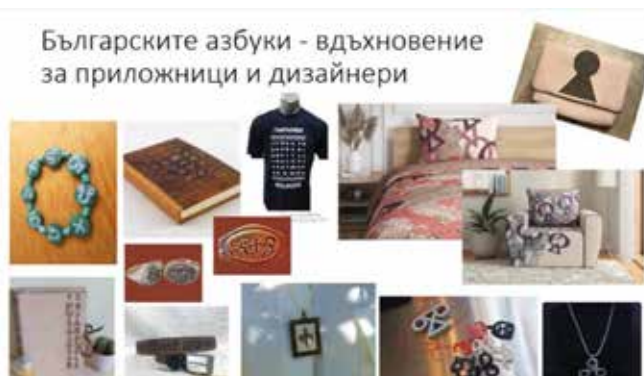
различни български селища, запечатал елементи от Кирило-Методиевото наследство и памет в съвременната ни стрийткултура. Помогнете ни да обогатим галерията с нови

фотоси на тази тема, като заснемете и вие такива кадри и ни ги изпратите. Какъв извод

можете да извлечете от това? Въплътете в рисунка своята идея за градски изглед,

подчинен на концепцията за словото и книжовността като основа на народностната ни идентичност.

Българските азбуки - вдъхновение за приложници и дизайнери

Разгледайте в галерията снимковия материал с различни артикули на приложници и дизайнери, вдъхновени от красотата на старите български азбуки. Предложете ваш

проект за утилитарен предмет, декориран с писмените знаци на св. Кирил и Методий

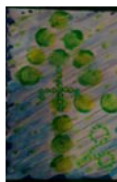
📁 **ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ЧАСОВЕТЕ ПО ПРЕДМЕТА „ТЕХНОЛОГИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“**

Направи си сам моливник с декорация
от старобългарски кирилски
и глаголически букви:
<<<<<<

Напиши своята любима чашка
с тайнствените писмена, завещащи ни
от Първоучителите: >>>>>

Как да сменим типовия фабричен
изглед на нашето тефтерче
или тетрадка с уникален дизайн,
включващ глаголически
и кирилски инициали:
<<<<<<

Защо да не изпишем с букви и ябичата за Великден?

📁 **ПРАЗНИКЪТ НА СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ И НА СЛАВЯНСКАТА ПИСМЕНОСТ 24 МАЙ**

- Няколко думи за историята на празника – текст и тест за преговор към темата
- Плакат или афиш за 24 май

Разгледайте в галерията на платформата плакатите на тема „24 май“. Обобщете образите, които са използвали художниците, и анализирайте тяхната символика и вложената идея. Създайте своята интерпретация на плакат за празника или на афиш за тържеството на буквите

Пленер «Паметникът на св. св. Кирил и Методий в родния ми край»

Разгледайте в приложения на платформата албум паметниците на св. братя Кирил и Методий, които признателните потомци са издигнали в знак на почит към непреходното им дело у нас и по света. В хубав слънчев майски ден организирайте градски пленер и нарисувайте паметника на просветителите в родния си край.

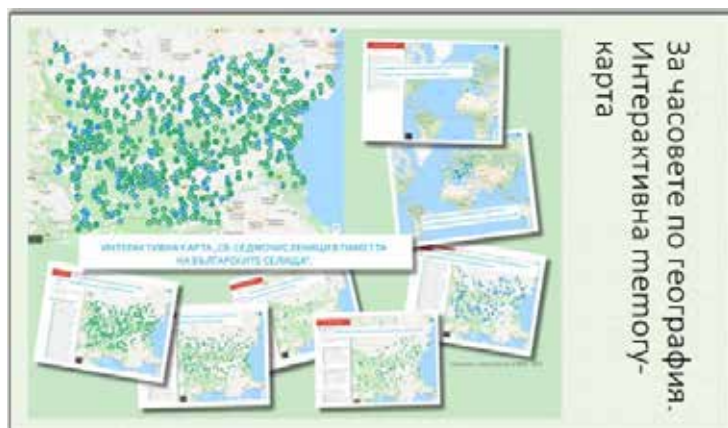

АРТ РАБОТИЛНИЦА „БУКВИТЕ „ОЖИВЯВАТ“ В РИСУНКИ НА АСФАЛТ“

Над 900 ученици от най-старото училище „Св. Св. Кирил и Методий“ в Кюстендил пресъздават с помощта на пластмасови капачки глаголическите букви върху площ от един декар на централния площад в града. Автор на проекта е художникът и педагог Евгени Серафимов.

ИНТЕРАКТИВНА КАРТА „Св. Седмочисленици в паметта на българските селища

Линк към картата: https://www.google.com/maps/d/edit?mid=1Xe3iHPWAYnFwyY91UuvXgromtZV4_EK&usp=sharing

Към момента картата съдържа 991 обекта с перспектива постепенно да бъде допълвана с още картографски единици. Съставена е от 6 пласта, както следва:

- ✓ Храмове в България, посветени на св. св. Кирил и Методий
- ✓ Улици и площади на името на св. св. Кирил и Методий
- ✓ Учебни заведения на името на св. св. Кирил и Методий
- ✓ Културни институции на името на св. св. Кирил и Методий
- ✓ Кирило-Методиевите ученици и приемници в паметта на българските селища
- ✓ Паметници на св. Седмочисленици в България

Включете се в попълването на картата.

ДЕТСКИ СКРИПТОРИУМ

Папката съдържа галерии от изображения на стари кирилски и глаголически букви, изработени с различна техника от деца в Неделното училище към храм „Св. София“, от ЧОУ „Проф. Николай Райнов“ и от летни занимания с деца в Кирило-Методиевския научен център при БАН.

Ателие по писане и рисуване на глаголически букви в ЧОУ „Проф. Николай Райнов“

FILMOTHECA CYRILLO-METHODIANA

Папката съдържа линкове към игрални и документални исторически филми, посветени на темата за Кирило-Методиевото наследство.

Изгледайте видеоматериалите и историческите документални и игрални филми, свързани с темата за Кирил и Методий и тяхното дело. Обсъдете ги в дискусия.

- *Борис I*, историческа драма (1985 г.). Режисьор: Борислав Шаралиев, сценарий: Анжел Вагенщайн.
- *Пътят на буквите*, документален филм. Сценаристи: Д. Найденова, Р. Димитрова, режисьор: Р. Димитрова, оператор: Пламен Герасимов
- *Константин Философ*, историческа драма. Сценарий: Никола Русев; режисьор: Георги Стоянов; оператор: Христо Тотев; музика: Симеон Пиронков
- *Графити от Златния век*, документален филм на Б. Василев
- *Манастирът „Св. Пантелеймон“ при Плиска*
- *Владетели на Първото българско царство*, 1 част (с проф. Пл. Павлов)
- *Симеон – великият между царете*. Документална поредица от 11 епизода. Сценарист и режисьор: д-р Кирил Ненов.